An Roinn Oideachais
Department of Education

Nósanna Imeachta de chuid Bí Cineálta:

Cosc a Chur ar Iompraíocht Bhulaíochta & ag Dul i nGleic léi

Straitéisí Coisctheacha

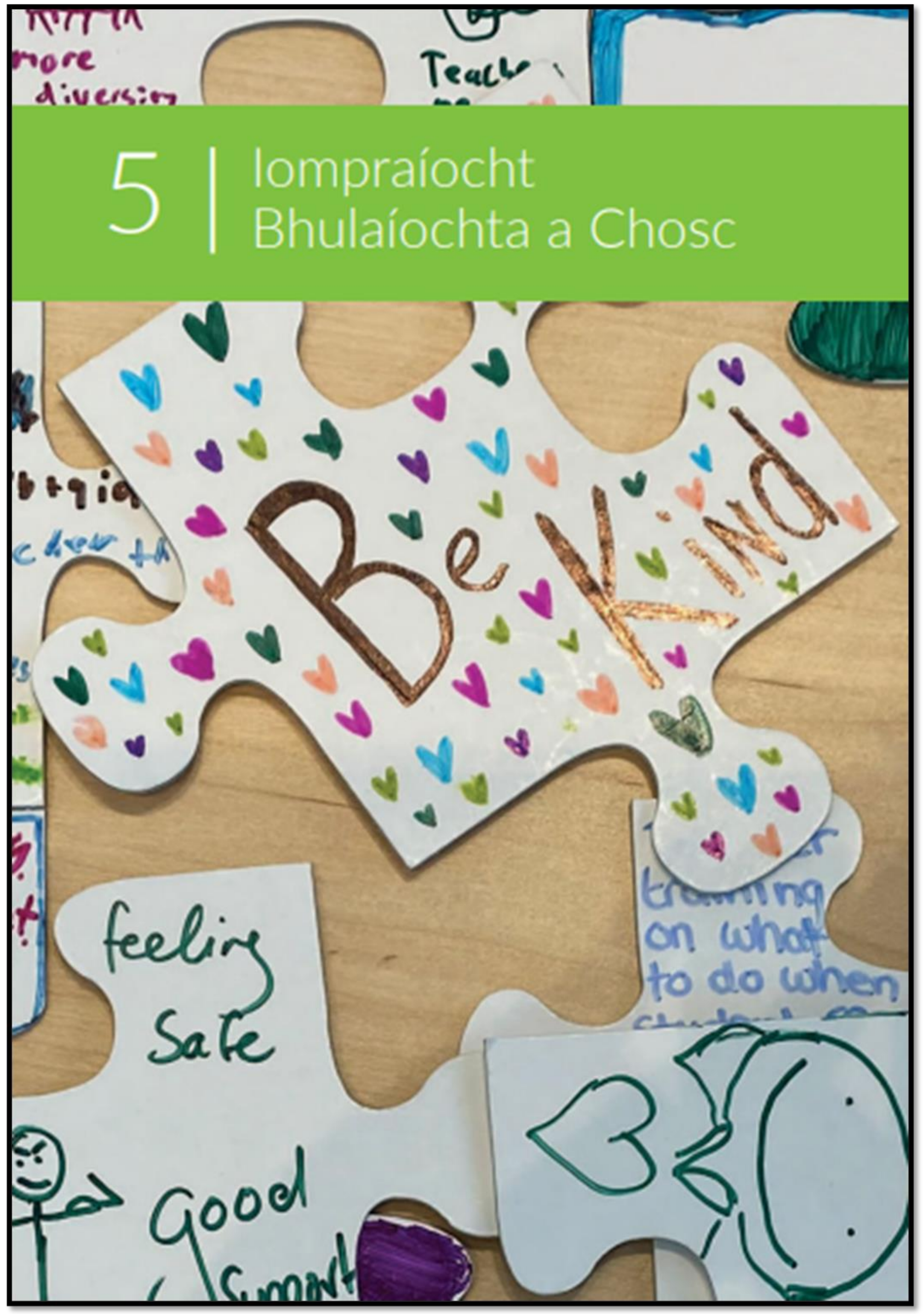

Cultúr agus Timpeallacht

- An gcothaímid braistint chómhuintearas ar scoil?
- An bhfuil spásanna as radharc i bhfoirgneamh na scoile / ar thailte na scoile?
- An bhfuil dóthain soilse ann?
- An bhfuil na baill foirne le feiceáil le linn am neamhstruchtúrtha?

Curaclam (Teagasc agus Foghlaim)

- An gcuirtear cuimsiú agus meas ar fáil lenár ngníomhaíochtaí curaclaim agus seach-churaclaim?
- An féidir le daltaí obair a dhéanamh i ngrúpaí beaga lena bpiaraí chun comhoibriú measúil a chur chun cinn?

Straitéisí Coisctheacha

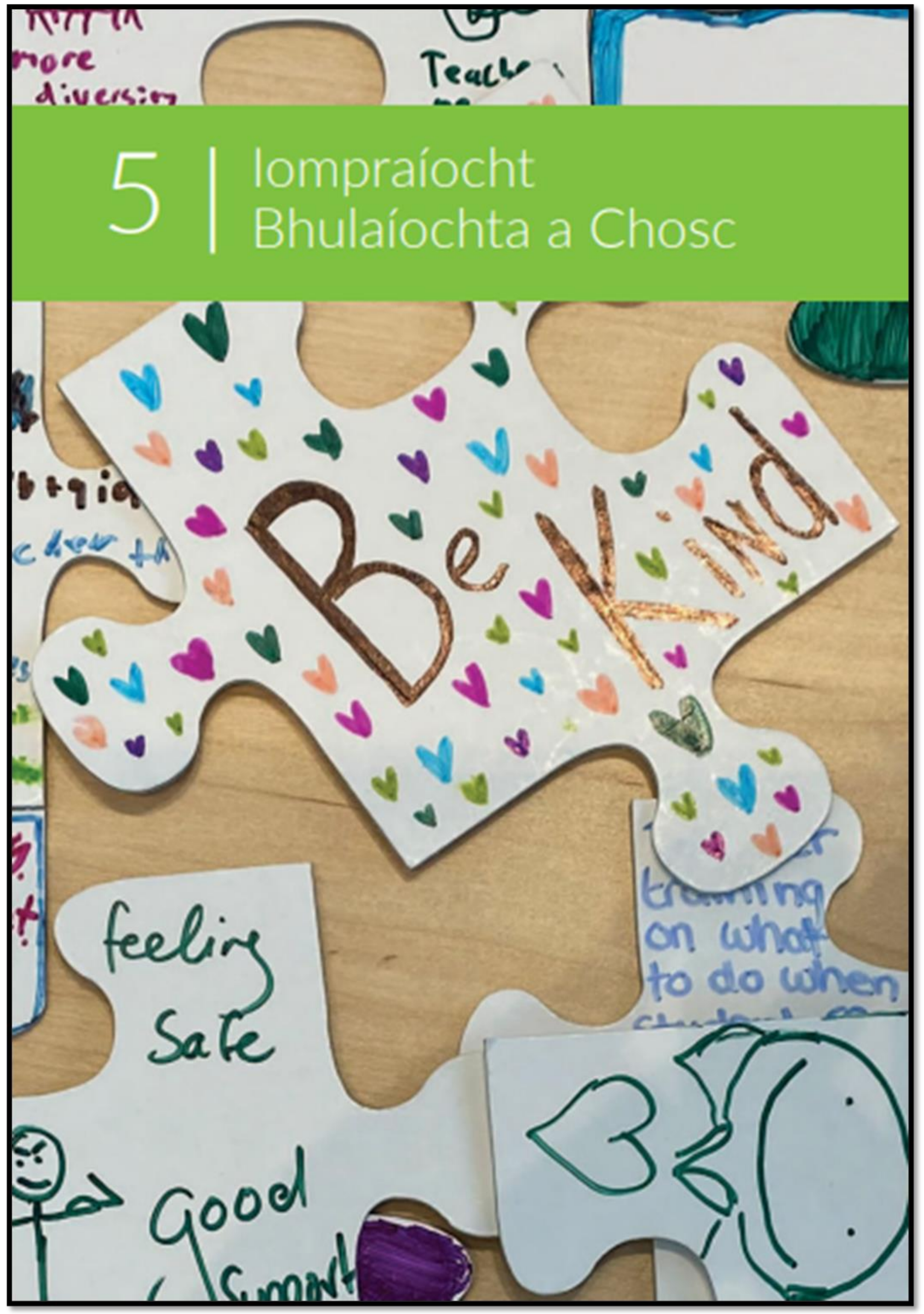

Polasaí agus Pleanáil

- Conas is féidir le polasaithe scoile eile tacú le Bí Cineálta?
- An féidir linn tabhairt faoin bhfoghlaim ghairmiúil chun tacú le bearta chun cosc a chur ar iompraíocht bhulaíochta agus chun dul i ngleic léi?

Caidreamh agus Comhpháirtíochtaí

- Tá caidreamh idirphearsanta láidir ríthábhachtach
- An féidir linn tacú le gníomhaíochtaí a fhorbraíonn comhbhá, meas agus teacht aniar?
- Conas is féidir linn tacú le rannpháirtíocht scoláirí i saol na scoile?

Straitéisí Coisctheacha

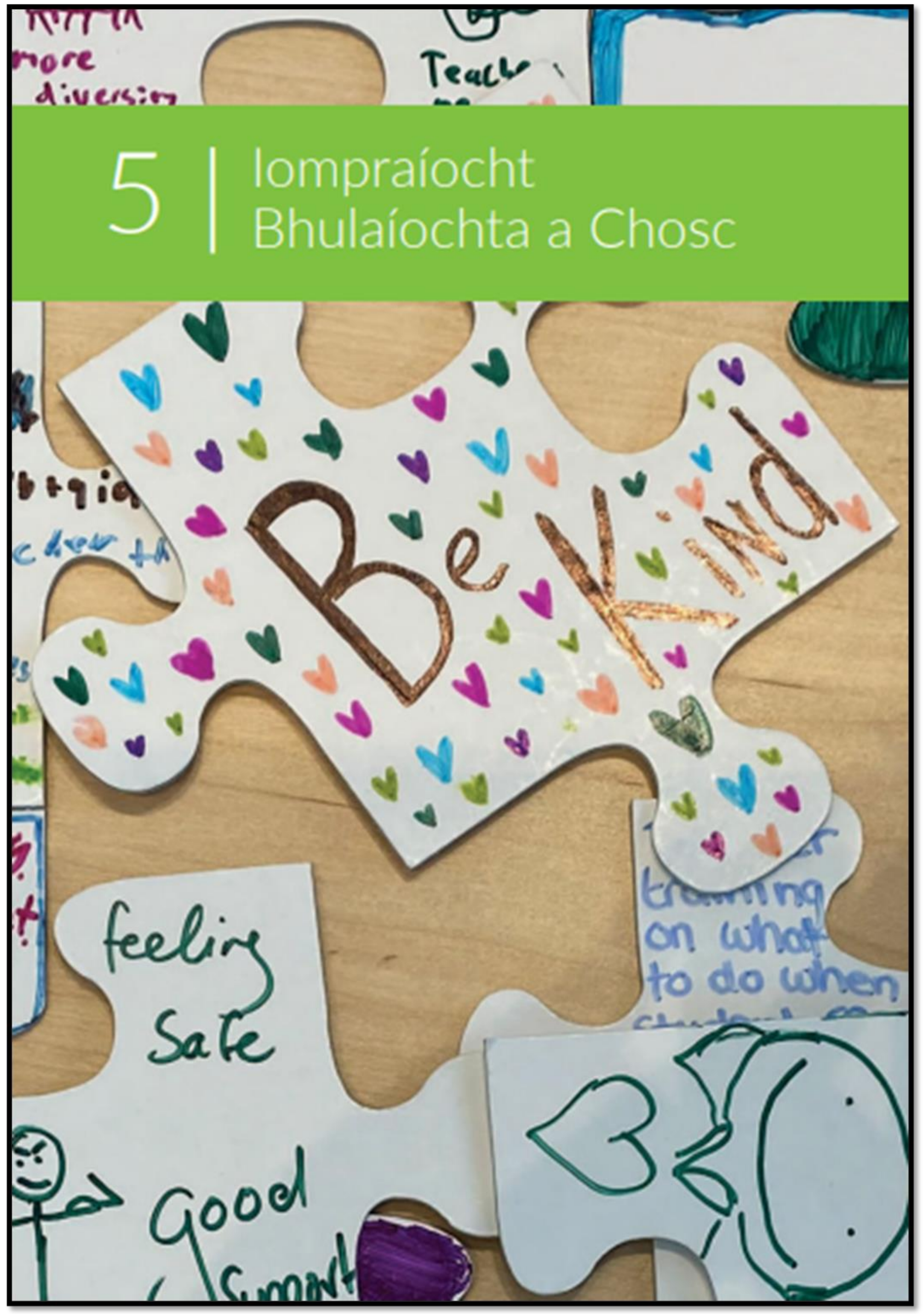

Straitéisí chun cosc a chur orthu seo:

- Iompraíocht chibearbhulaíochta
- Iompraíocht bhulaíochta homafóbach
- Iompraíocht bhulaíochta chiníoch
- Iompraíocht bhulaíochta ghnéasaíoch
- Ciapadh gnéasach

Ár Straitéisí Coisctheacha

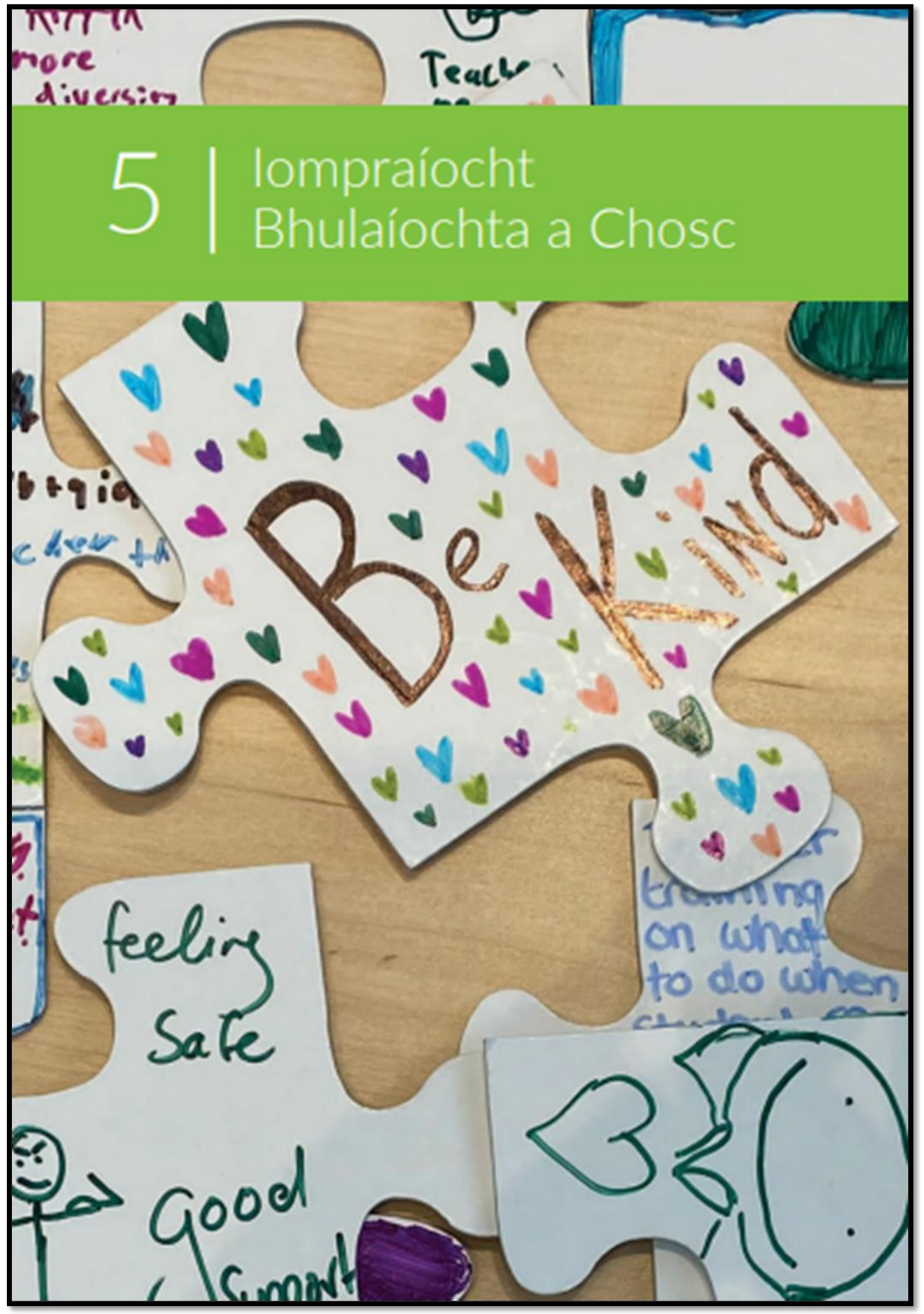

Straitéisí Coisctheacha atá ann Cheana Féin

- **Cad é atá ag obair go maith?**
- **Cén áit ar féidir linn feabhas a dhéanamh?**

Straitéisí Coisctheacha Nua

- **An bhfuil straitéisí nua ann a d'fhéadfaimis a chur i bhfeidhm?**

Ag Dul i nGleic le hIompraíocht Bhulaíochta

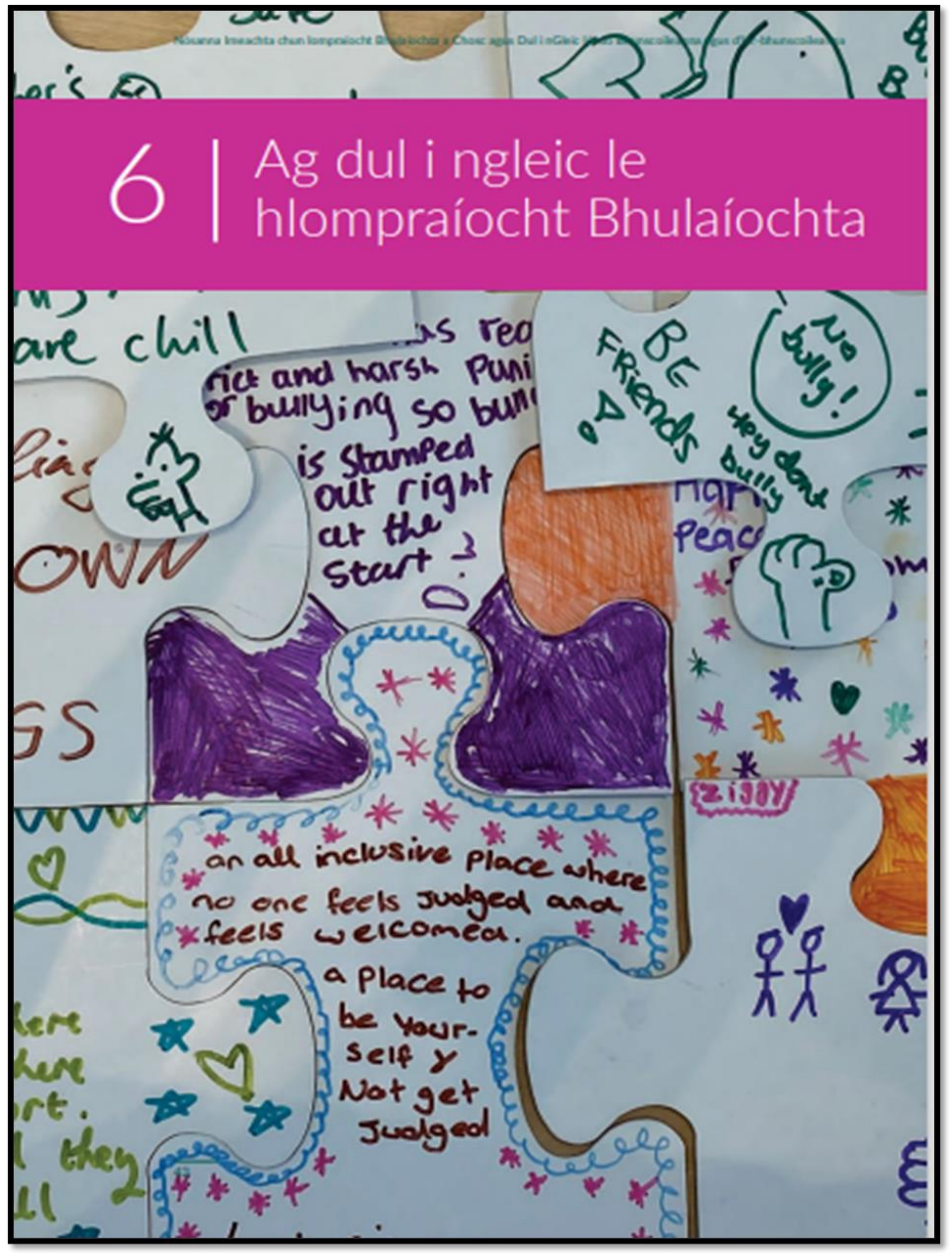

An phríomhaidhm le dul i ngleic le tuairiscí d'iompraíocht bhulaíochta ná gur choir stop a chur leis an iompraíocht bhulaíochta agus an caidreamh a athbhunú idir na páirtithe lena mbaineann, chomh fada agus is féidir.

Fócas ar Chur Chuige Comhpháirtíochta

Scoláirí/Tuismitheoirí

Ba chóir tuismitheoirí a chur ar an eolas a luaithe agus is féidir nuair a thiteann iompraíocht bhulaíochta amach.

Nósanna Imeachta chun Iompraíocht Bhulaíochta a Chosc agus Dul i nGleic léi do Bhunscoileanna agus d'Iar-bhunscoileanna

Aguisín C
Treoir maidir le Dul i nGleic le hIompraíocht Bhulaíochta

Tá pobal uile na scoile freagrach as iompraíocht bhulaíochta a chosc agus dul i ngleic léi. Ba chóir do scoileanna oibriú i gcomhar lena bpátrún, leis an mbord bainistíochta, leis an bhfoireann, le scoláirí agus lena dtuismitheoirí chun a bpolasaí Bí Cineálta a fhorbairt agus a chur i bhfeidhm.

Is mar threoir a thugtar an t-aguisín seo maidir le dul i ngleic le hiompraíocht bhulaíochta. Tá sé bunaithe ar an eolas i gCaibidil 6 de *ghnásanna Bí Cineálta chun iompraíocht bhulaíochta a chosc agus dul i ngleic léi do bhunscoileanna agus d'iar-bhunscoileanna.*

Cur chuige

Ba cheart go mbeadh sé mar phríomhaidhm agus aghaidh á tabhairt ar thuairiscí ar iompraíocht bhulaíochta stop a chur leis an iompraíocht bhulaíochta agus, chomh fada agus is féidir, an caidreamh idir na scoláirí atá i gceist a athbhunú, seachas milleán a chur.

Nuair a théann siad i ngleic le hiompraíocht bhulaíochta, ba chóir do mhúinteoirí:

> a chinntiú go mothaíonn an scoláire a bhfuil iompraíocht bhulaíochta á fulaingt aige/aici go bhfuiltear ag éisteacht leis/léi agus go bhfuiltear á c(h)ur ar a s(h)uaimhneas
> iarracht a dhéanamh príobháideacht na ndaoine atá i gceist a chinntiú
> gach comhrá a dhéanamh go híogair
> aois agus cumas na scoláirí atá i gceist a chur san áireamh
> éisteacht le tuairimí an scoláire a bhfuil an iompraíocht bhulaíochta á fulaingt aige/aici maidir leis an mbealach is fearr chun dul i ngleic leis an gcás
> gníomhú go tráthúil
> tuismitheoirí na scoláirí atá i gceist a chur ar an eolas

Ag aithint cé acu ar tharla nó nár tharla iompraíocht bhulaíochta

In *Cineáltas: Plean Gníomhaíochta ar an mBulaíocht agus Bí Cineálta: Nósanna imeachta chun Iompraíocht Bhulaíochta a Chosc agus Dul i nGleic léi do Bhunscoileanna agus d'Iar-bhunscoileanna*, sainmhínítear an bhulaíocht mar iompraíocht spriocdhírithe, ar líne nó as líne a dhéanann dochar. D'fhéadfadh an dochar a dhéantar a bheith fisiciúil, sóisialta agus/nó mothúchánach. Leanann iompraíocht bhulaíochta ar aghaidh thar thréimhse ama agus bíonn neamhchothroime cumhachta i gceist sa chaidreamh idir beirt nó idir grúpaí daoine sa tsochaí. Tugtar an sainmhíniú mionsonraithe i gCaibidil 2 de ghnásanna Bí Cineálta.

Chun a chinneadh an iompraíocht bhulaíochta í an iompraíocht a thuairiscítear, ba cheart duit machnamh a dhéanamh ar na ceisteanna seo a leanas:

> an bhfuil an iompraíocht dírithe ar scoláire ar leith nó ar ghrúpa scoláirí?

60

Polasaí Bí Cineálta – Ag Dul i nGleic le hIompraíocht Bhulaíochta

Aguisín A
Polasaí Bí Cineálta Scoile chun Iompraíocht Bhulaíochta a Chosc agus Dul i nGleic léi

Polasaí Bí Cineálta chun Iompraíocht Bhulaíochta a Chosc agus Dul i nGleic léi

Ghlac Bord Bainistíochta___________________________ an polasaí seo a leanas chun iompraíocht bhulaíochta a chosc agus dul i ngleic léi.

Comhlíonann an polasaí seo go hiomlán ceanglais *Bí Cineálta: Nósanna Imeachta chun Iompraíocht Bhulaíochta a Chosc agus Dul i nGleic léi do Bhunscoileanna agus d'Iar-bhunscoileanna* 2024.

Aithníonn an Bord Bainistíochta go gcuireann iompraíocht bhulaíochta as do chearta an linbh mar a leagtar amach i gCoinbhinsiún na Náisiún Aontaithe um Chearta an Linbh. Tá freagracht orainn go léir, mar phobal scoile, oibriú le chéile chun iompraíocht bhulaíochta a chosc agus dul i ngleic léi agus chun déileáil leis an tionchar diúltach a bhíonn ag iompraíocht bhulaíochta.

Táimid tiomanta do chinntiú go gcoinnítear gach scoláire a fhreastalaíonn ar ár scoil saor ó dhíobháil agus go bhfuil folláine ár scoláirí chun tosaigh i ngach rud atá á dhéanamh againn. Aithnímid an tionchar diúltach a d'fhéadfadh a bheith ag iompraíocht bhulaíochta ar shaol ár scoláirí agus táimid tiomanta go hiomlán d'iompraíocht bhulaíochta a chosc agus dul i ngleic léi.

Deimhnímid go ndéanfaimid, i gcomhréir lenár n-oibleagáidí faoi reachtaíocht chomhionannais, gach beart atá indéanta de réir réasúin chun ciapadh scoláirí nó baill foirne a chosc ar aon cheann de na naoi bhforas a shonraítear: inscne, stádas sibhialta, stádas clainne, claonadh gnéasach, reiligiún, aois, míchumas, cine agus a bheith mar bhall den Lucht Siúil.

Sainmhíniú ar an mbulaíocht

Tugtar sainmhíniú ar an mbulaíocht in *Cineáltas: Plean Gníomhaíochta ar an mBulaíocht* agus *Bí Cineálta: Nósanna imeachta chun Iompraíocht Bhulaíochta a Chosc agus Dul i nGleic léi do Bhunscoileanna agus d'Iar-bhunscoileanna* mar iompraíocht spriocdhírithe, ar líne nó as líne a dhéanann dochar. D'fhéadfadh an dochar a dhéantar a bheith fisiciúil, sóisialta agus/nó mothúchánach. Leanann iompraíocht bhulaíochta ar aghaidh thar thréimhse ama agus bíonn neamhchothroime cumhachta i gceist ann sa chaidreamh idir beirt nó grúpaí daoine sa tsochaí. Tugtar an sainmhíniú mionsonraithe i gCaibidil 2 de ghnásanna Bí Cineálta.

Ní mór do gach scoil polasaí Bí Cineálta a fhorbairt agus a chur i bhfeidhm ina leagtar amach conas a chuireann pobal na scoile cosc ar iompraíocht bhulaíochta agus conas a théann sé i ngleic léi. Déantar foráil i gCód Iompraíochta na scoile do straitéisí chun déileáil le hiompraíocht mhíchuí nach iompraíocht bhulaíochta í.

Mír C: Ag dul i ngleic le hIompraíocht Bhulaíochta

Seo a leanas an múinteoir/na múinteoirí atá freagrach as dul i ngleic le hiompraíocht bhulaíochta:

Nuair a tharlaíonn iompraíocht bhulaíochta, déanfaidh an scoil:

- a chinntiú go n-éistear leis an scoláire a bhfuil iompraíocht bhulaíochta á fulaingt aige/aici agus go gcuirtear é/í ar a s(h)uaimhneas
- iarracht príobháideacht na ndaoine atá i gceist a chinntiú
- gach comhrá go híogair
- aois agus cumas na ndaoine atá i gceist a mheas
- a éisteacht le tuairimí an scoláire a bhfuil iompraíocht bhulaíochta á dhéanamh air/uirthi maidir leis an mbealach is fearr chun dul i ngleic leis an gcás
- a ghníomhú go tráthúil
- tuismitheoirí na ndaoine atá i gceist a chur ar an eolas

Is iad seo a leanas na céimeanna a ghlacfaidh an scoil le fáil amach an raibh iompraíocht bhulaíochta á déanamh, na cuir chuige a glacfar chun dul i ngleic leis an iompraíocht bhulaíochta agus athbhreithniú a dhéanamh ar dhul chun cinn (féach Caibidil 6 de ghnásanna Bí Cineálta):

Bainfidh an scoil úsáid as na cuir chuige seo a leanas chun tacú leo siúd a ndéanfar bulaíocht orthu, iad siúd a bheidh mar fhinné agus iad siúd a léireoidh iompraíocht bhulaíochta (féach Caibidil 6 de ghnásanna Bí Cineálta):

Cuid C

- **Múinteoir freagrach**

Cuir chuige glactha:

- **Le cinneadh a dhéanamh an raibh iompraíocht bhulaíochta ann**
- **Conas a théitear i ngleic le hiompraíocht bhulaíochta**
- **Conas a dhéantar athbhreithniú ar an dul chun cinn**
- **Tacaíochtaí dóibh siúd lena mbaineann**

Conas a théimid i ngleic le hiompraíocht bhulaíochta?

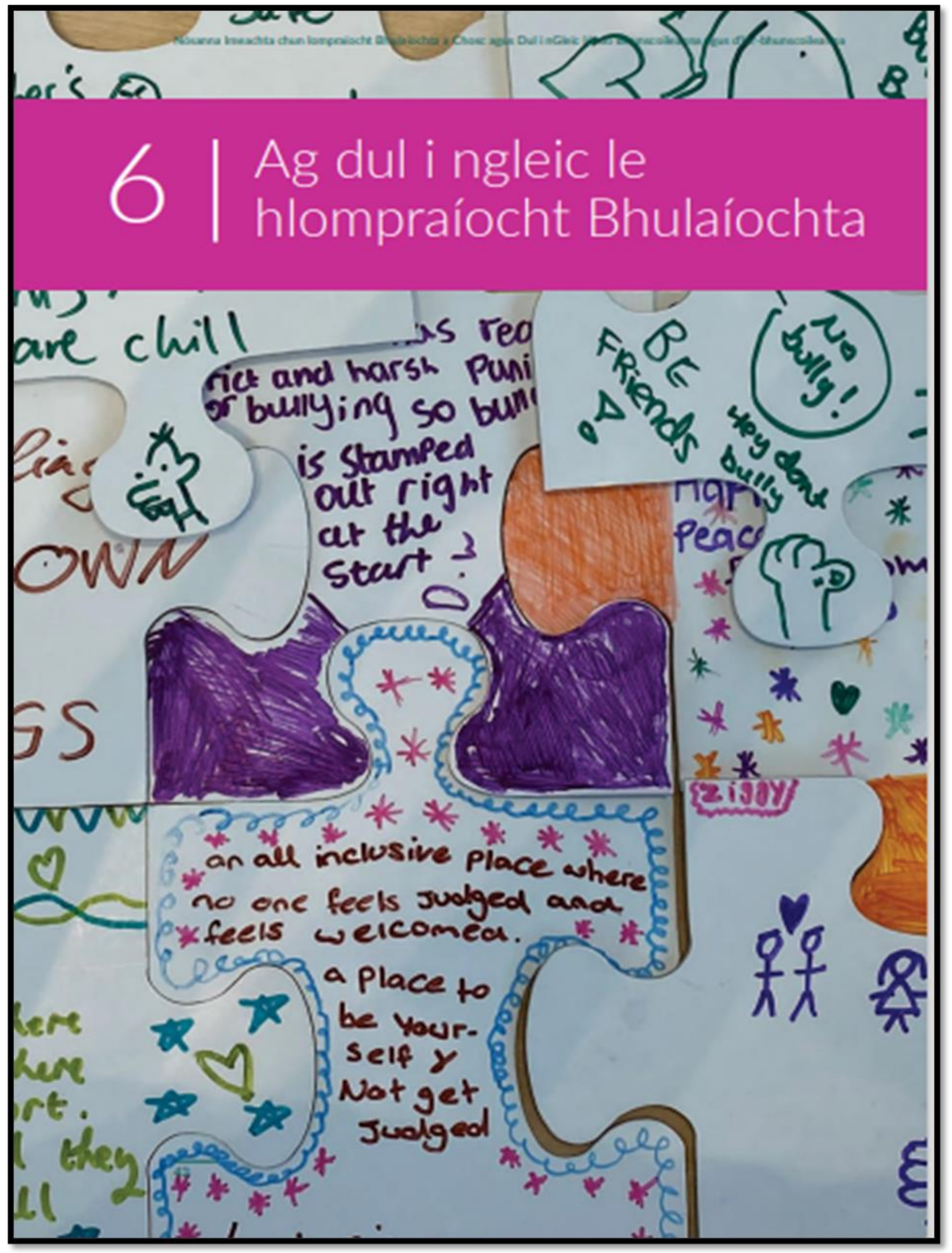

- Conas a théimid i ngleic le heachtraí d'iompraíocht bhulaíochta faoi láthair inár scoil?
- An gá dúinn athrú a dhéanamh ar an gcaoi a dtéimid i ngleic le heachtraí d'iompraíocht bhulaíochta?

Plé

Ag Dul i nGleic le hIompraíocht Bhulaíochta

Taifeadadh a Dhéanamh ar Iompraíocht Bhulaíochta

Ní mór taifeadadh a dhéanamh ar gach eachtra d'iompraíocht bhulaíochta

- **Saghas agus cineál iompraíocht bhulaíochta (Roinn 2.5 agus 2..7)**
- **Cá háit ar tharla an iompraíocht agus cathain a tharla sí**
- **Dáta na chéad rannpháirtíochta le scoláire/scoláirí agus le tuismitheoir(í)**
- **Dearcthaí an scoláire/na scoláirí agus an tuismitheora/na dtuismitheoirí maidir leis na gníomhartha atá le glacadh**
- **Dáta an athbhreithnithe le scoláire/scoláirí agus tuismitheoir(í) chun cinneadh a dhéanamh ar cuireadh stop leis an iompraíocht**
- **Dearcthaí an scoláire/na scoláirí agus an tuismitheora/na dtuismitheoirí maidir leis seo**
- **Rannpháirtíocht le seirbhísí seachtracha agus/ nó tacaíochtaí (más ann dóibh)**

Ba choir taifid a choinneáil i gcomhréir le polasaí na scoile um thaifid a choinneáil.

Roinn 6.5 Bi Cineálta

Plé

- Conas atá eachtraí d'iompraíocht bhulaíochta á dtaifeadadh ag an scoil faoi láthair?
- An úsáideann múinteoirí foirm choiteann?
- An gá an fhoirm a leasú chun riachtanais Bí Cineálta a chur san áireamh?
- Cad é polasaí na scoile um thaifid a choinneáil?